

ACC. N:R M. 10073:1-Kyrkohverde

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Landskap: Skåne Upptecknat av: Daniel Harbe
 Härad: N. Åbo Adress: Hasselfors
 Socken: Örkelljunga Berättat av: Janne Johansson, Hassel-
 Uppteckningsår: 1946 Född år 1865 i bäckshult

Ordspråk och ordstäv. s. 1-16.

M. 10073: 1.

ORDSTÄV

*Skåne
N. Åbo lnd
Örkelljunga sv.*

*uppt. av kyrko-
herde Daniel
Härbe
1946.*

upptecknade av f.d. hemmansägaren Janne Johansson, Harbäckshult, f. 1865 .

Obs! fortsättning på tidigare uppteckning .

FOLKLIVSARKIVET

Institutionen för folklivsforsk-
ning vid Lunds universitet

- 301 Den illa gör , han illa far .
- 302 Vad snål spar , den Onde tar .
- ✓ 303 Det blir inte bra förrän det onda kommer ner ,sa kärringen som trillade ner från taket .
- ✓ 304 Det var ett gott tag ,sa gumma som tog sig i huvudet och fick sju lüs i handen .
- 305 Vad orätt fås med sorg förgås .
- ✓ 306 Om alla tjuvar skulle hängas ,vem skulle då hänga den siste .
- 307 Ont sällskap fördärvar goda seder .
- 308 Säg mig med vem du umgås ,så ska jag säga dig vem du är .
- 309 Var och en söker sin like .
- ✓ 310 Den döda fisken följer med strömmen , den levande går emot den .
- 311 Av skadan blir man vis men icke rik .
- 312 Lugnet går före stormen .
- ✓ 313 Där Herren bygger en kyrka ,där bygger Satan ett kapell .
- ✓ 314 Den som vinner prosessen står gärna i bar skjorta,den som förlorar står naken .

- 315 Det ena du vill ,det andra du skall ,så plägar det gå i många fall . *dytiten*
- ✓ 316 Två stora kattor trivas inte i en och samma påse .
- ✓ 317 Det är förlite att leva på och för mycket att dö av . *M. 10073:2*
- ✓ 318 Att ~~två~~ ^{ha} kor och en häst, ~~och~~ bo lite avlägset och inte ha för mycket gäst ,det passar bäst .
- 319 Var och en är sig själv närmast .
- ✓ 320 Sådan husbonden är sådan är hästen .
- ✓ 321 Det är som att binda en hund vid en halmstack (så lite är det att få)
- ✓ 322 Den som har fårskinnspäls är inte farlig att betro ,de som har ^{u u} tolopspälisar är värre . *(länga kerspälisar, men även de av fårsken)*
- 323 En bra karl hjälper sig själv .
- 324 En dålig karl är inte värd att hjälpa .
- 325 Alla är barn i början .
- 326 All början är svår .
- ✓ 327 Slaktaren och stuten ha inte samma mening .
- ✓ 328 Allmän nytta går före egennyttan .
- ✓ 329 Råven fiskar helst i grumligt vatten .
- ✓ 330 Man vill gärna att yxan ska gå ,men ingen vill hålla i skaftet .
- ✓ 331 En god början är braa, men ett gott slut är bättre .
- ✓ 332 Man bör bevara hälsan medan man har den .

FOLKLIVSARKIVET

Institutionen för folkliv.forsk-
ning vid Lunds universitet

Ördstäv . II M. 10073:3.

- ✓ 333 Om en vill köra en so till Rom och om igen ,så både är det en so och det blir en so .
- ✓ 334 När barnet får som det vill så gråter det inte .
- 335 Är slutet gott så är allt gott .
- 336 Det ska vara både rätt och slätt .
- ✓ 337 En gång är ingen gång men två gånger blir en vana .
- ✓ 338 Han vet att hålla sig till stabbstället ,*(matstället)*.
- ✓ 339 Det är grann släkt du har ,sa bonden till studenten ,som påstod att vi härstamma från aporna .
- ✓ 340 Världen vill bedrag och bedragna bli de flesta .
- 341 Jöns och Lena är tu goda folk men sena .
- ✓ 342 Där är ingenting med dagen ,när en har en mämsika till hjälp .
- ✓ 343 Det man spar är lika gott som det man förtjänar .
- 344 Skogen är en bra fattigmanströja .
- ✓ 345 Tjuven får betala allting dyrt .
- ✓ 346 Det där har kommit ^{varit i} ur säck ,innan det kom i påse .
- 347 Där åteln är dit församla sig ^{gamarna} örarna . *(där det finns någon att skänka)
dit församla sig kaffarna.*
- 348 Med tålmod kan man få våta kol att brinna .
- ✓ 349 Smedens ~~hund~~ väckes av knarrande sko ,men sover vid hamnarlagen .
- ✓ 350 Man har inte vunnit över hunden ,förrän man har vunnit över rumpan .

FOLKLIVSARKIVET

Institutionen för folklivs forskning
vid Lunds universitet

- ✓ 351 Den som ^{lyggt} brukar blir inte troddens när han talar sanning .
- ✓ 352 Där två slåss ,där bruka folk hålla med den värste .
- ✓ 353 När två kattor slåss ,så segrar den som ligger underst .
- ✓ 354 Får man ko så får man väl också klam . ^(halshand av jern) M. 10073: 4
- ✓ 355 Det är detsamma vem som rår om kon ,bara jag får mjölka henne .
- 356 Den som inte växer ,han är som han vore sydd i skinnet .
- ✓ 357 En kan ibland få mer för det en ger bort,än för det en säljer .
- ✓ 358 Den som ärvskevbent,han ,säger de , skär ost och brö med knäna .
- ✓ 359 Den som tar långa steg,han blir god mot de fattiga .
- ✓ 360 Den som är hjulbent , han kan inte gena svin .
- ✓ 361 Man bör akta skogen och bruka plogen .
- ✓ 362 Det krögiga trädet ska man taga , när en hittar det .
- ✓ 363 Om sommaren ska en vara rädd för åskan och om vintern för husbesökarna ,
sa pigan .
- ✓ 364 Man kan nästan gå gråtande mot hemmet ,sa han som varit på dans .
- 365 Man ska inte sikta på någon med bössan ,även om den inte är laddad .
- 366 Den som själv kastar sig/faran ,han skall förgås däri .
- ✓ 367 Bättre att ingenting göra än skada .
- 370 Våra försvunna ungdomsdagar äro som utlånta bäcker ,som en aldrig får
tillbaka .

FOLKLIVSARKIVET
Institutionen för folklivsforsk-
ning vid Lunds universitet

- 371 Jag ber om ursäkt att jag finns till .
- 372 Den Herren vill bevråa ,han är utan fara .
- ✓ 373 Lite ~~akta~~ rensar luften .
- 374 Tjuven har svårt att skilja på mitt och ditt .
- ✓ 375 Frågan är fri men svaret kostar pengar .
- 376 Man kan ha stort huvud men lite vett .
- 377 Han är torr som en hök .
- 378 Han är snål som en varg .
- 379 Han springer som en hjort ,men inte slätt så fort .
- ✓ 380 Ha och få är inte detsamma att gå till bords med .
- ✓ 381 En får en börda på rygg ,även om man ingen har ,när vägen är lång .
- 382 Delad glädje är dubbel glädje .
- 383 Delad börda är halv börda .
- ✓ 384 De sypa viss ingen god kål ihop .
- 385 Hjälp dig själv ,så hjälper dig Gud .
- 386 Gå lugnt , arbeta lugnt och tänk lugnt .
- 387 Ju flera kockar , ju sämre soppa .
- ✓ 388 Den som spränger sig en gång om dagen ,har ej mycken hälsa .
- ✓ 389 Den som är rask i maten är rask i arbetet .
- ✓ 390 Man bör ställa munnen efter matsäcken .

- ✓ 391 Slaktar jag henne och hon kommer sej , så är det hameligt , dör hon och jag låter henne leva , så är det också förargeligt , så gubben om sin sjuka ko.
- ✓ 392 Medan gräset växer , dör kon . *M. 10073:6.*
- 393 Man ska inte gaga alla över en kam .
- 394 Det är mästaren likt .
- ✓ 395 Nu komma de , sa Per Olsen om vargarna .
- ✓ 396 Det ser ut att bli en våter natt , sa gubben, som kasta sitt vatten i skåpet.
- ✓ 397 Det går väl över , sa göngen som spydde i karet .
- 398 Man ska inte sticka under stol med det som man menar .
- 399 Vad orätt fås med sorg förgås . *(samma som 305)*
- ✓ 400 Det är bötta som lock .
- ✓ 401 Finns det två skalliga får , så träffas de gärna .
- 402 Kvinnans list går över mannens förstånd .
- 403 Bäst att ha rent brö i påsen .
- ✓ 404 Hämlaren är inte bättre än stjälnaren .
- ✓ 405 Självbjuden gäst blir gärna försmädd .
- ✓ 406 Barnen äro äkta , men föräldrarna kan vara oäkta .
- 407 Ilskna kattor få rivet skinn .
- ✓ 408 Attan skräddare vågde ett punn med sax och vax och nål och trå och perse-

FOLKLIVSARKIVET
 Institutionen för folklivsforskn-
 ning vid Lunds universitet

järnet ovan på . *(Förvanskad!)*

(Det frågas mig av Hjertöts grunda, att femton skräddare våga ett pund, med sax och med vax, med nål och med trå, med kressillen vid sidan och ryggen för. Ny. I. L. g.)

Ordstäv IV M. 10073:7.

- 409 Efter middag sitt och vil ,efter kvällsmät spring en mil .
- 410 Han glor som en "pogga" i ett hål .
- ✓ 411 Aftonröda ä inte o sätta ,men morgonröd gör våter hätta .
- ✓ 412 Lyft inte på hatten,innan du ser karln .
- ✓ 413 Där "gäret" är lägst ha "krägen" lättast att komma över .
- ✓ 414 När tjuvarna trättes ,fick bonnen sin ko igen .
- ✓ 415 Den som tiger kommer inte i skae för munnen .
- ✓ 416 Skickar en glötta i byen ,så får en säl gå bakätte .
- ✓ 417 En vänter inte förlänge ,när en väntar på något gott .
- ✓ 418 Ögat vill alltid ha mervän magen .
- 419 Det där har han fått (fatt) om bakfoten .
- ✓ 420 Det blir inga duvungar av uggleägg .
- 421 Fasligt vad det är hett och brett .
- 422 Det är litet men välment .
- 423 Dunkelt talat är dunkelt tänkt .
- 424 Det går med en tråd i röret .
- ✓ 425 Man måste lida ,det man inte kan vrida .
- 426 Stopp och belägg .
- 427 Sjöman till häst är en styggelse för Gud .
- 428 Jag höll så länge som juden höll märren .

FOLKLIVSARKIVET
Institutionen för folklivsforsk-
ning vid Lunds universitet

- ✓ 429 Man kan lika gärna sitta sig till sin lycka som springa sig till den .
- ✓ 430 Det man inte har i huvudet ,det får man ha i benen (när man glömmer sig)
- ✓ 431 Den som inte ser upp med ögonen,han får se upp med pengapungen .
- ✓ 432 Gamla kattor vill också ha söt mjölk *M. 10073:8*
- 433 Där var både kreti och pleti .
- 434 Inteför allt smör i Småland .
- ✓ 435 En lat dräng och en varm säng skiljas inte gärna åt .
- ✓ 436 Därvä ingen ko på isen (ingen brådska)
- ✓ 437 Skräddare ,skomakare och sme är ljugare och bedragare alla tre .
- 438 En ska inte stå i ljus för sig själv .
- 439 Upp och ned på prammen ,alla pengarna i dammen .
- ✓ 440 En ska lära så länge en lever och ha pisk så länge en lärer .
- ✓ 441 Stugan är bättre än hela vången .
- ✓ 442 Lite på sne kommer ingen ve .
- ✓ 443 För mycket på dra är inte heller bra .
- 444 Tiderna ändras och vi med dem .
- 445 Munnen gick på-en som käpp i hjul .
- ✓ 446 Det var så kallt så horsapäreran hoppa .
- ✓ 447 Äter man sig inte mätt så slickar man sig inte mätt .
- ✓ 448 Skräp i en olycka , det blir nog fler .
- 449 Det är inte mer än byxebrett .

FOLKLIVSARKIVET
Institutionen för folklivsforskning
vid Lunds universitet

- ✓ 450 Meen mad o go mad o mad i rättan ti o madaro .
- 451 Den som står på tär får höra sin egen karaktär .
- ✓ 452 Så många huvud så många sinn ,så många kroppar så många skinn .
- 453 Ack du store , om jag tore .
- 454 Ack, du lille , om jag ville .
- ✓ 455 Fattigdomen är stor,men vi är många om den .
- ✓ 456 En vet vad en har ,men en vet inte vad en får .
- ✓ 457 Gille och släaföre ska en aldrig försumma .
- ✓ 458 Han tog-na inte för rikedom och inte för grannlåten ,men för sättet,sättet
- ✓ 459 Sed mäns du står ,så ska du letta mad engan du går .
- ✓ 460 Han va såmmill som marenmelk .
- ✓ 461 Han har lår och läggas som en släbbokatt .
- ✓ 462 Han stedar som han hade tesätt i bägge vångarna .
- ✓ 463 De ä enged lyde,att han ett stort snyde .
- ✓ 464 Så länge en har nåd å torska har en nåd å eda .
- ✓ 465 Dä blar väl nån nå ,sa gubben som kokte pärer o glömde sätta ill i spisen .
- 466 Nä räcker bå i ny å nä .
- ✓ 467 Några minuters nöje ,kan ha många års löje .
- ✓ 468 En ska inte begära talj av en träbock .
- ✓ 469 Jag har inga tag,sa han,som ingenting rådde .

- ✓ 470 Var ska slevven vara om inte i grytan .
- ✓ 471 Herrar å hunga ,löcka alri dåren ätter se . *M. 10073:10.*
- ✓ 472 En ska inte förslyga se,fast dä ä gott .
- ✓ 473 Det är inte ont om en pölsa i slaktetider .
- 474 Hälsa hem , men säg ingenting .
- ✓ 475 De säga att det är ingen sjukdom att vara lat ,men ingen vet va jag"döjer".
- ✓ 476 Om alla spottar på en sten så blir den våt till sist .
- 477 Kunskap är makt .
- 478 Han är också en bland profeterna .
- ✓ 479 Det är dålig häst,som inte orkar med selen .
- ✓ 480 Man vill ha tröskeman ,när en inte ha bröd ,men skräddare ,när en har bakat , slaktat och bryggt .
- ✓ 481 Väderkvarnen vinkar den brödlöse till sej .
- 482 Där var och en sin syssla sköter ,så går det väl evad oss möter .
- ✓ 483 Gör som du vill ,så gör du som du är .
- 484 Yrket föder sin man .
- ✓ 485 Var och en får blåa sin pipa .
- ✓ 486 Var och en pratar för sin sjuka mor .
- ✓ 487 Han är inte rädd för arbetet ,för han lägger sig vid det .
- ✓ 488 Den som har vit häst och grann kärring ,han är gärna aldrig sorg förutan .
- 489 Det börjar med en knappnål och slutar med en silverskål .

FOLKLIVSARKIVET

Institutionen för folklivsforskning
vid Lunds universitet

Ordstäv VI M.10073: //.

FOLKLIVSARKIVET
Institutionen för folklivsforsk-
ning vid Lunds universitet

- 490 Den som inte vill tro sanningen han ska tro lögnen .
- ✓491 Den som äter längst han lever längst .
- ✓492 Det som rimer av näsan och ner i munnen är inte spillt .
- ✓493 När var tar sitt och jag tar mitt ,så blir den siste utan .
- ✓494 Han är det största ägget i korgen .
- 495 Det var en hård nöt att knäcka .
- ✓496 Det är bra att där ä lite stål i näbbet .
- ✓497 Det är dagsens sanning,sa gubben, som ljög .
- ✓498 Han varken genar eller går ur vägen .
- ✓499 Man kanninte köra en so av en bönaåker .
- ✓500 Det är inte alla maknader man vinner på .
- 501 Det gick både rubb och stubb .
- ✓502 Penningen är en vandringsman och du kan inte hindra hans resa .
- 503 Han står som en temnsoldat .
- 504 Han är tilltagsen och "udevisande" te å inte va äldre .
- 505 Det stort sker det sker tvst .
- 506 Det knallar och går .
- ✓507 Det kan bli svin av pelle (den minste grisen) med .
- ✓508 Det går av dynan och i basset .
- 509 Han kom ur askan i elden .

- ✓ 510 Ryktet följer man te bys .
- ✓ 511 Stora bett äro stora sluk *M. 10073: 12.*
- ✓ 512 När krubban är tom , då bits hästarna .
- ✓ 513 Det ~~kar~~ är ägget, som gumpen gjorde .
- ✓ 514 Pengar kan gifta bort troll .
- ✓ 515 Hitta och tiga bor tjuvnad ini .
- 516 Mörksens gärningar äro dagsens skam .
- ✓ 517 Alla veta råd till sjukan, utom den som har den .
- ✓ 518 Ha det som andra är inte farligt ,men ha som ingen annan ,är värre .
- ✓ 519 Vi få äta det vi har, och sjunga det vi kan .
- 520 Det kom som ett nysande .
- ✓ 521 Man ska inte våga krut på döa hökar .
- ✓ 522 För god vän är ingen dörr tillsluten .
- ✓ 523 Där det finns hjarterum där finnes det husarum .
- ✓ 524 Lås och lycke gör troget folk .
- ✓ 525 Fråga och lära sätter mången till ära .
- ✓ 526 Har en lided, så blar dä garna skided .
- 527 Han har sitt på det torra .
- ✓ 528 Den late förlägger sej hellre än han går två gånger .
- ✓ 529 Det smakar ändå karl ,sa pigan som kyste tuppen .

FOLKLIVSARKIVET
Institutionen för folkv forskning
vid Lunds universitet

Ordstäv VII **10073**:13.

- ✓ 530 En vitt smed och en svart mjölnare är dåliga tecken .
- ✓ 531 Fåst mässa å sist mad ,är precis som ja vell had .
- ✓ 532 Det ska goda ben till att bära goda dagar .
- ✓ 533 Av en fjäder kan bli tio höns .
- ✓ 534 Guds välsignelse är en rikedom för en klok ,men hela världen räcker inte till för en tok .
- ✓ 535 En tapp som läcker spiller bort mycket .
- ✓ 536 Lätt att ärva ,lätt fördärva .
- ✓ 537 Slösare ung , tiggare gammal .
- ✓ 538 Den som är drucken om kvällen är gärna töstig om morgonen .
- ✓ 539 Den ruttnaste grenen brakar först .
- ✓ 540 En tom säck har svårt för att stå rak .
- ✓ 541 Värden är en stege ,där somliga kliva uppför och andra nerför .
- ✓ 542 Om du lägger dig med hunden , så stiger du upp med lopporna .
- ✓ 543 En krokig kaka gör räter buk .
- ✓ 544 Ägget kan inte undervisa kycklingen . *(Ägget ska inte lära hönan att värpa.)*
- ✓ 545 Den ene korpen hackar inte ~~ena~~ ut ögonen på den andre .
- ✓ 546 Vår Herre mildrar blåsten för de nyklippta fåren .
- ✓ 547 En oväntad gäst kan vara mera kärkommen än två inbjudna .
- ✓ 548 Många karlar många tycken , många kvimor många smycken .

FOLKLIVSARKIVET
Institutionen för folklivsforskning
vid Lunds universitet

- ✓ 549 Den som dansar efter allas fioler , blir snart styv i båda benen .
- ✓ 550 När kon är död , så spörjs det hur mycket mjölk hon gav .
- ✓ 551 Ju finare märke , ju sämre vara , ^{M. 10073: 14}
- ✓ 552 Ungkarlarna ha alltid de lydigaste hustrurna .
- ✓ 553 Gamla mamseller förstå sig bäst på att uppfostra barn .
- ✓ 554 Vad vi höra först , det glömmes sist .
- ✓ 555 Där två gräla är det gärna en tredje som lyssnar .
- ✓ 556 Det är ingen skam att bjuda till , det är mer skam att inte vilja .
- ✓ 557 Spänta och spara , kan länge vara .
- ✓ 558 Bättre att ta emot ovett än förivra sej .
- ✓ 559 Kär en svin i skogen så får de gärna gå hem .
- ✓ 560 Har en många järn i elden , så är det gärna något som blir bränt .
- ✓ 561 Har man lass förut , så kan en förlässa med ett par vantar .
- ✓ 562 Kedjan brister i det svagaste ledet .
- ✓ 563 Somliga tycka om pris i näsan , andra i örat .
- ✓ 564 Han stryker ikring som räven i en rågåker .

FOLKLIVSARKIVET
Institutionen för folklivsforskning
vid Lunds universitet

Ordstäv VIII *M.10073:15*

- ✓ 565 En otacksam människa är den tyngsta börda, som jorden bär .
- ✓ 566 Högfärd är snart lärt men kostar mycket i underhåll .
- ✓ 567 Han går för sig själv som de stora gässlingarna .
- ✓ 568 När du får harvat vad jag har plöjt ,så får du veta va jag har "döjt". *(utställt)*
- ✓ 569 Han går i folk och av folk med stora träskor på .
- ✓ 570 Den ene förvärvar ,den andre ärver och den tredje fördärvar .
- ✓ 571 Prästen och hunnen tjäna födan med munnen ,klockarn och hanen de följa vanen
- ✓ 572 *(Min närmste)* Di närmste är di värste,sa tiggaren om lüsen .
- ✓ 573 Jula kalva och froedas grisa ä daj bäste .
- ✓ 574 Skatan vet nog vilken so den ska rida .
- ✓ 575 *den* (Den) en hund en ska köra iväg till skogen, biter inte många .
- ✓ 576 Han sitter som blomman i ett ägg .
- ✓ 577 Den spelar bäst som inte spelar .
- ✓ 578 En hederlig förlust är bättre än en nedrig vinst
- ✓ 579 Bättre med grov kaka än ingenting ha att smaka .
- ✓ 580 En karl står vid sina ord och tiggaren vid sin påse .
- ✓ 581 Spel och tärning är den ondes gärning .
- ✓ 582 Här ser bakvänt ut, så bagaren, när han satte in brödet i bakugnen .
- ✓ 583 (Nästan) allting utom erfarenhet kan köpas på kredit .
- ✓ 584 Man blir inte vit av att svärta ned andra .

FOLKLIVSARKIVET
Institutionen för folklivsforskning
vid Lunds universitet

- ✓585 Den som betalar för att få sällskap ,han får dåligt sällskap .
- ✓586 Om en människa än är alldrig så dum ,så är det likväl alltid något att lära av henne .
- ✓587 Med mödan har man födan .
- ✓588 Människan sade : jag vill . Och Vår Herre log .
- ✓589 Det här är mitt,sa finnen om Stockholm .
- ✓590 Ack den som låge ,sa den late, satt i sängen .
- ✓591 Det drar sig nog till rätta ,sa skräddaren , sydde ärmarna vid fickhålen .
- ✓592 Det blir aldrig förmycket av det goda ,sa prästen ,döpte barnet två gånger .
- ✓593 Han äter så han blir svett och arbetar så han fryser .
- ✓594 Man ska någonstans vara,sa tjuven ,satt i bakugnen .
- ✓595 Stora dörrar gå på små gångjärn .
- ✓596 Han har kommit på restespedan . (*vara på hestespetan = ofta felansedd*)
- ✓597 Där blir jämt skägg ,sa barberaren ,skar näsan av gubben .
- ✓598 Den tyngsta bördan på resan är tom pengapung .
- ✓599 Man ska inte röra i skit ,för det luktar så illa .
- ✓600 När det vill sej väl, så artar det se säl .
- ✓601 Man kan inte köpa havre av gåsen ,han behöver den själv .
- ✓602 Den medicin som passar skräddaren, kan skomakern dö utav,
- ✓603 Det är litet som gläder ^(småbarn) ett barn .

M. 10073:16

FOLKLIVSARKIVET
 Institutionen för folklivsforskning
 vid Lunds universitet